

Developing a Sustainable Governance Model with an Emphasis on Entrepreneurial Development

Amir Mohammad Colabi*

*Corresponding Author, Assistant Prof., Department of Business Management, Faculty of Management and Economic, Tarbiat Modares University, Tehran, Iran. E-mail: colabi@modares.ac.ir

Nour Mohammad Yaghoubi

Prof., Department of Management, Faculty of Management, University of Sistan & Blouchestan, Zahedan, Iran. E-mail: yaghoubi@mgmt.usb.ac.ir

Abstract

Objective: The economic and social growth rates directly affect economic development. They increase long-term social welfare in a country; therefore, most countries run programs to support entrepreneurship in their communities. Entrepreneurship and economic growth are direct indicators of economic development in any country, while entrepreneurship contributes to economic growth by creating innovation, creativity, and increasing competition. Governance is one of the factors that affect entrepreneurial activities, and sustainable governance can facilitate entrepreneurial activities. This study aims to provide a sustainable governance model using an entrepreneurial development approach.

Methods: The current study is applied in terms of purpose. This study used a qualitative approach to provide a framework for sustainable governance by means of an entrepreneurial development approach. This study is descriptive in terms of data collection. At first, 18 sources were selected and studied using the meta-synthesis method and purposive sampling of internal scientific databases. Then, theoretical saturation was obtained by conducting twelve interviews.

Results: A meta-synthesis method was used in the first stage of the data collection. The final framework of the research was extracted by analyzing the content of the texts from the interviews. Based on this, seven components were identified in the form of 56 indicators. The results of data analysis indicate that the extracted components are classified into three levels of business, national, and international, which complement each other. The findings of this study suggest that all international, national, and business sectors are complementary and will simultaneously help each other.

Conclusion: The components of government rejuvenation, elimination of parallel institutions, government modernization, economic factors (reform of banking structures),

creation of hardware and software infrastructure, creation of international competitive advantage, and influence on international markets form the framework for sustainable governance. In creating sustainable governance with an entrepreneurial development approach, the components of a business, national, and international levels should be considered simultaneously, and business-level components and the national level are the basis and facilitators of international-level components; for example if economic factors are considered at the national level, and the necessary hardware and software infrastructure is formed, it will create macroeconomic sustainability and a competitive advantage at the international level. To penetrate international markets, the domestic economy must grow to create demand at the international level and form international enterprises. In other words, the components of a business, national, and international level together will lead to sustainable governance with an entrepreneurial development approach and economic, social, and political development.

Keywords: Economic development, Entrepreneurship development, Good governance, Sustainable development, Sustainable governance.

Citation: Colabi, Amir Mohammad & Yaghoubi, Nour Mohammad (2022). Developing a sustainable governance model with an emphasis on entrepreneurial development. *Journal of Public Administration*, 14(2), 195-214. (in Persian)

Journal of Public Administration, 2022, Vol. 14, No.2, pp. 195-214

Published by University of Tehran, Faculty of Management

<https://doi.org/10.22059/JIPA.2022.338281.3110>

Article Type: Research Paper

© Authors

Received: December 07, 2021

Received in revised form: March 05, 2022

Accepted: March 11, 2022

Published online: July 25, 2022

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

ارائه مدل حکمرانی پایدار با تأکید بر توسعه کار آفرینی

امیرمحمد کلایی*

* نویسنده مسئول، استادیار، گروه مدیریت بازرگانی، دانشکده مدیریت و اقتصاد دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران. رایانامه: colabi@modares.ac.ir

نورمحمد یعقوبی

استاد، گروه مدیریت، دانشکده مدیریت، اقتصاد و حسابداری، دانشگاه سیستان و بلوچستان، زاهدان، ایران. رایانامه: yaghoubi@mgmt.usb.ac.ir

چکیده

هدف: توسعه کشورها، به‌میزان فعالیت‌های کارآفرینانه وابسته است و کارآفرینی عامل مهمی در بسیاری از کشورهای توسعه‌یافته و برخی از کشورهای در حال توسعه است. چگونگی حکمرانی نیز از جمله عواملی است که بر فعالیت‌های کارآفرینانه اثر می‌گذارد و حکمرانی پایدار می‌تواند بسترساز و تسهیل‌کننده فعالیت‌های کارآفرینانه باشد؛ پژوهش حاضر با هدف ارائه چارچوب حکمرانی پایدار با رویکرد توسعه کارآفرینی اجرا شده است.

روش: پژوهش حاضر از نظر هدف، توسعه‌ای - کاربردی محسوب می‌شود؛ از لحاظ روش، دارای رویکرد کیفی است و از نظر گردآوری داده‌ها توصیفی است و دو مرحله فراترکیب و مصاحبه را شامل می‌شود. در مرحله اول با روش فراترکیب و استفاده از روش سندلوسکی و باروسو و نمونه‌گیری هدفمند از پایگاه‌های علمی داخلی، از میان ۱۰۷ منبع، ۱۸ منبع انتخاب و بررسی شد. در مرحله دوم و بخش تحلیل محتوا نیز با انجام ۱۲ مصاحبه، اشباع نظری حاصل شد و چارچوب نهایی به‌دست آمد.

یافته‌ها: بر اساس نتایج به‌دست‌آمده از روش فراترکیب و تحلیل محتوای کیفی، مؤلفه‌های استخراج‌شده در سه سطح کسب‌وکار، ملی و بین‌المللی طبقه‌بندی شدند و این سه سطح مکمل یکدیگرند.

نتیجه‌گیری: مؤلفه‌های جوان‌سازی بدنه دولت، حذف نهادهای موازی، نوسازی بدنه دولت، عوامل اقتصادی (اصلاح ساختارهای بانکی)، ایجاد زیرساخت‌های سخت‌افزاری و نرم‌افزاری، ایجاد مزیت رقابتی بین‌المللی و نفوذ در بازارهای بین‌المللی، چارچوب حکمرانی پایدار با رویکرد توسعه کارآفرینی را تشکیل می‌دهند.

کلیدواژه‌ها: توسعه اقتصادی، توسعه پایدار، توسعه کارآفرینی، حکمرانی پایدار، حکمرانی خوب.

استناد: کلایی، امیرمحمد و یعقوبی، نورمحمد (۱۴۰۱). ارائه مدل حکمرانی پایدار با تأکید بر توسعه کارآفرینی. مدیریت دولتی، ۱۴(۲)، ۱۹۵-۲۱۴.

مقدمه

میزان رشد اقتصادی و اجتماعی، بر توسعه اقتصادی و افزایش رفاه اجتماعی بلندمدت هر کشور دلالت مستقیمی دارد؛ به همین خاطر، اکثر کشورها برنامه‌هایی را جهت حمایت از کارآفرینی در جوامع خود ایجاد کرده‌اند. کارآفرینی و رشد اقتصادی از شاخص‌های مستقیم سنجش توسعه اقتصادی هر کشور محسوب می‌شود و کارآفرینی از طریق ایجاد نوآوری، خلاقیت و افزایش رقابت به رشد اقتصادی کمک می‌کند (دیمایا، لوبونت و ملدوان^۱، ۲۰۱۶). به بیان دیگر، کارآفرینان می‌توانند با سرمایه‌گذاری در اقتصاد داخلی، به رشد اقتصادی، اجتماعی و سیاسی جامعه خود منجر شوند. در کشورهای توسعه‌یافته سهم چشمگیری از میزان رشد اقتصادی، به کارآفرینانی اختصاص دارد که برای ایجاد ارزش سرمایه‌گذاری می‌کنند و این عامل در کشورهای در حال توسعه کمتر دیده می‌شود. از طرفی حکمرانی، یکی از عوامل حمایت‌کننده و بستری برای توسعه کارآفرینی است (آلینا، فلورین و نیکولتا^۲، ۲۰۲۱). بنابراین، ایجاد حکمرانی پایدار در کشور مورد نیاز است تا بستری برای رشد اقتصادی و توسعه کارآفرینی در کشور فراهم گردد. حکمرانی پایدار، مفهومی است که از ارتباط بین سیاست و اداره جامعه ایجاد شده و هدف آن، افزایش کارآمدی سیستم سیاسی و اقتصادی برای اداره جامعه است؛ به طوری که شواهدی از توسعه پایدار را در کشور نمایان سازد. در واقع الگوی حکمرانی پایدار رویکردی نوین برای توسعه است که با ترتیبات و مناسبات حاکمیتی و اجتماعی عصر جدید هماهنگی خواهد داشت. حکمرانی ابتدا در بُعد اقتصادی در دستور کار مجامع بین‌المللی قرار گرفت و به‌عنوان ابزار توسعه برای کشورهای در حال توسعه مطرح شد، سپس با توجه به رویکردهای جدید سازمان ملل، تعریف حکمرانی خوب به «زندگی مردم در جامعه‌ای با حکومت خوب» تغییر یافت (راسکوسکی و بارتنیکزاک^۳، ۲۰۱۸). پژوهش‌های متعددی حکمرانی را از زوایای متعددی بررسی کرده‌اند؛ برخی از پژوهش‌ها به جنبه‌های اقتصادی و مدیریت حکمرانی از قبیل تخصیص کارآمد منابع، رفع فقر، رشد اقتصادی و ریشه‌کن نمودن فساد تأکید نموده‌اند، برخی دیگر از پژوهش‌ها حکمرانی را با هدف توسعه سیاسی تعریف نموده و برخی دیگر به جنبه‌های اجتماعی حکمرانی پرداخته‌اند (عیوضی، صالحی و مرزبان، ۱۳۹۶). نتایج پژوهش کاغوندو^۴ (۲۰۱۶) نشان داد که در حکمرانی هیچ‌گونه نسخه از پیش تعیین شده‌ای برای توسعه وجود ندارد و این افراد حاضر در حکومت هستند که راه رسیدن به توسعه را ترسیم می‌نمایند. به‌طور کلی حکمرانی ایده جدیدی برای توسعه پایدار با سازوکار تعاملی سه بخش دولت، بخش خصوصی و جامعه مدنی است تا به موجب آن کشورها بتوانند از همه توانمندی‌های خود در توسعه همه‌جانبه استفاده کنند. با این تعبیر حکومت نقش تسهیل‌کننده و زمینه‌ساز توسعه جامعه را در سطوح ملی و محلی ایفا می‌کند و با ورود جامعه مدنی به تصمیم‌گیری‌ها، نظامی مشارکتی را در راستای توسعه به‌وجود خواهد آورد (شمسینی غیاثوند و ثابت، ۱۴۰۰). از سویی دیگر توسعه کارآفرینی به‌عنوان یکی از متغیرهای کلیدی برای ارتقا رشد اقتصادی در نظر گرفته می‌شود که به لطف این فعالیت‌ها می‌توان رفاه یک کشور را افزایش داد و توسعه

1. Dima, Lobont & Moldovan
2. Alina, Florin & Nicoleta
3. Raszkowski & Bartniczak
4. Kagundu

اقتصادی و اجتماعی را فراهم نمود. پس بدیهی است که سیاست‌های حکمرانی خوب بر توسعه کارآفرینی تأثیر می‌گذارد و از هم تأثیر می‌پذیرند (مندزپیکازو، گالیندومارتین و ریبریوسوریانو^۱، ۲۰۱۲). در واقع حکمرانی با داشتن ویژگی‌هایی مانند تمرکززدایی، مشارکت، اثربخشی، کارایی، کنترل فساد و امنیت می‌تواند به‌عنوان الگویی جهت توسعه کارآفرینی و رشد اقتصادی کشور باشد. بنابر گزارش دیده‌بان جهانی کارآفرینی^۲، از وضعیت کارآفرینی ایران در سال ۲۰۲۰، شاخص‌های زیرساخت فیزیکی و پویایی بازار داخل در حد مناسبی قرار دارد؛ اما متأسفانه شاخص‌های وابسته به نهادها در سطح پایینی قرار گرفته است؛ برای مثال شاخص‌های سیاست‌های دولت چه در سطح بوروکراسی و مالیات و چه در سطح ارتباط و پشتیبانی، همچنین شاخص زیرساخت قانونی و تجاری و شاخص برنامه‌های کارآفرینانه دولت در سطح پایینی هستند و باید به شدت تقویت شوند تا بستری نهادی برای توسعه کارآفرینی فراهم گردد. از طرفی به رغم تلاش‌هایی که در جهت توسعه کارآفرینی انجام شده است، در عمل رشد مناسب و پایداری در زمینه توسعه کارآفرینی در کشور مشاهده نمی‌شود. بسیاری از کارآفرینان در ایران با موانعی همچون دگرگونی سیاست‌های دولت و به کارگیری سیاست‌های سلیقه‌ای، ناسالم بودن محیط کسب‌وکار، بی‌ثباتی مدیران و کارفرمایان دولتی، وجود قوانین نامناسب و غیرحمایتی، نبود اطمینان محیطی، فقدان زیرساخت‌های تجاری، عدم حمایت هنجارهای اجتماعی و فرهنگی از کارآفرینی، نامناسب بودن بازار و بهره‌برداران بالایی وام‌های بانکی مواجهند که فضای نامناسب کسب‌وکار را پیش روی آنها قرار داده است (علی‌عسکری، عزیزی و حاجی‌پور، ۱۳۹۸). این مشکلات باعث شده تا اکثر کارآفرینان، برای راه‌اندازی کسب‌وکار اقدامی نکنند یا در میانه راه متوقف شوند؛ بنابراین پرداختن به نحوه حکمرانی پایدار که توسعه کارآفرینی را به همراه داشته باشد، امری ضروری در سیاست‌گذاری است که خود نیازمند ساختاری یکپارچه می‌باشد. با توجه به اهمیت رشد اقتصادی که با افزایش رفاه اجتماعی و توسعه سیاسی همراه است و همچنین اهمیت داشتن چگونگی حکمرانی در جهت توسعه کارآفرینی، هدف از پژوهش حاضر ارائه چارچوبی برای حکمرانی پایدار با رویکرد توسعه کارآفرینی می‌باشد و به‌دنبال پاسخ به این سؤال است که یک چارچوب مفهومی برای حکمرانی پایدار با رویکرد توسعه کارآفرینی چگونه می‌تواند باشد؟

پیشینه نظری پژوهش

حکمرانی خوب

نوعی نگاه تاریخی به مفهوم حکمرانی وجود داشت که آن را مانع توسعه و پیشرفت می‌دانست؛ مفهوم حکمرانی خوب واکنشی به این نگاه تاریخی است و در صدد بازتعریف حکمرانی و ایجاد نگاه و دیدگاهی نوین به حکمرانی می‌باشد. در حکمرانی خوب نهادها نقش محوری و اساسی دارند و ایجاد نهادهای مناسب، پایه و اساس حکمرانی خوب را تشکیل می‌دهند. برای دستیابی به حکمرانی خوب باید تغییراتی در جهت اصلاح نهادها صورت گیرد و در صورت عدم وجود

1. Méndez-Picazo, Galindo-Martín & Ribeiro-Soriano
2. Global Entrepreneurship Monitor

نهادهای مناسب و مورد نیاز، باید نهادهایی جدید ایجاد کردند تا مدیریت کارآمد شکل گیرد (آکمگلو، رابینسون و وردیر^۱، ۲۰۱۲). بنابراین تعریف بانک جهانی^۲، حکمرانی خوب روشی است که بر اساس آن چگونگی توزیع قدرت بر مدیریت اقتصاد یک کشور و نحوه برخورد با منابع اجتماعی برای رسیدن به توسعه اعمال می‌شود. در مباحث رشد و توسعه، واژه حکمرانی عبارت از مجموعه نهادهایی است که ظرفیت دولت (توانایی دولت در تأمین کالاهای ضروری در بخش‌های مختلف کشور) و چگونگی ایجاد نهادهای اقتصادی (چگونگی دخالت دولت در تشویق یا عدم تشویق فعالیت‌های اقتصادی) را شامل می‌شود (ادنتال، تیکس و فریدل^۳، ۲۰۱۶). براساس تعریف برنامه پیشرفت و توسعه سازمان ملل^۴، حکمرانی خوب به صورت «مدیریت کارهای عمومی طبق حاکمیت قانون، قضاوت کارآمد و مشارکت تمام مردم در فرایند حکومت‌داری» تعریف شده است. در واقع هر چقدر حاکمیت قانون بیشتر باشد، قضاوت عادلانه‌تر صورت گیرد و میزان مشارکت افراد بیشتر باشد حکمرانی آن کشور بهتر است. به‌طور کلی موضوع محوری حکمرانی خوب چگونگی دستیابی به حکومتی است که بتواند زمینه‌ساز توسعه اقتصادی باشد. برخی از تعاریف حکمرانی خوب در جدول ۱ آورده شده است.

جدول ۱. تعاریف حکمرانی خوب

منبع	تعریف
بانک جهانی (۱۹۹۲)	حکمرانی خوب روشی است که بر اساس آن چگونگی توزیع قدرت بر مدیریت اقتصاد یک کشور و نحوه برخورد با منابع اجتماعی برای رسیدن به توسعه اعمال می‌شود.
برنامه پیشرفت و توسعه سازمان ملل (۱۹۹۷)	حکمرانی خوب شامل مدیریت کارهای عمومی طبق حاکمیت قانون، قضاوت کارآمد و مشارکت تمام مردم در فرایند حکومت‌داری می‌باشد.
پوتر ^۵ (۲۰۰۰)	حکمرانی خوب را می‌توان به عنوان مدیریت صحیح توسعه، مسئولیت‌پذیری، چارچوب قانونی بهبود توسعه و توانایی دولت برای بیان سیاست‌های مناسب جهت تصمیم‌گیری به‌موقع تعریف کرد.
آبه ^۶ (۲۰۱۰)	حکمرانی خوب ابتکارات و استراتژی‌های گسترده‌ای برای تقویت جامعه در راستای پاسخ‌گویی بیشتر، دموکراتیک‌تر و شفافیت را شامل می‌شود.
آکمگلو، رابینسون و وردیر (۲۰۱۲)	حکمرانی خوب ساختار سازمانی را در بر می‌گیرد که بر اساس آن سیاست‌های رشد اقتصادی تدوین و اجرا می‌شوند.
کپینگ ^۷ (۲۰۱۸)	حکمرانی خوب شامل یک سری از ویژگی‌ها است که نگرانی‌های هنجاری همچون کاهش فقر، حفظ ثبات سیاسی و خدمات اساسی را در بر می‌گیرد.
توا ^۸ (۲۰۱۹)	حکمرانی خوب سطحی است که در آن یک دولت معتبر شناخته می‌شود و تمامی اهداف آن در راستای اصلاح رفتار مردم و پاسخ‌گویی به نیازهای مردم است.

1. Acemoglu, Robinson & Verdier
2. World Bank
3. Odenthal, Takes & Friedl
4. United Nations Development Program
5. Potter
6. Abe
7. Keping
8. Towah

تعاریف حکمرانی خوب نشان‌دهنده آن است که هر یک از این تعاریف، به بُعد یا ابعادی توجه کرده و بر مبنای آن، این مفهوم را تعریف کرده‌اند. بر اساس تعاریف، موضوع محوری حکمرانی خوب چگونگی دستیابی به حکومتی است که بتواند زمینه‌ساز توسعه اقتصادی و عدالت باشد. حکمرانی خوب دارای شش شاخص است که عبارت‌اند از: پاسخ‌گویی و حق اظهار نظر، ثبات سیاسی و نبود خشونت، اثربخشی حکومت، کیفیت قوانین، حاکمیت قانون و کنترل فساد (کپینگ، ۲۰۱۸). در جدول ۲ اصول حکمرانی خوب و تعاریف هر کدام از اصول آورده شده است.

جدول ۲. اصول حاکمیت خوب

تعریف	اصل
همه ذی‌نفعان فرصت‌هایی برای مشارکت در تصمیم‌گیری دارند و بر آن تأثیر می‌گذارند.	جامعیت
هیئت حاکمه به دیدگاه‌های مختلف ذی‌نفعان، بدون جانب‌داری احترام می‌گذارد.	انصاف
اثربخشی و کارایی را در نظر می‌گیرد و بیان می‌کند فرایندها در صورت استفاده بهینه از منابع به اهداف خود می‌رسند.	عملکرد
منطق تصمیم‌گیری به وضوح بیان می‌شود و اطلاعات آزادانه در دسترس است.	شفافیت
هیئت حاکمه که از طریق حاکمیت قانون یا توسط ذی‌نفعان، اختیارات لازم برای تصمیم‌گیری را دارا است و اقتدار و صداقت وجود دارد.	مشروعیت
هیئت حاکمه مسئولیت می‌پذیرد و در قبال تصمیمات خود پاسخ‌گو است، در واقع این اصل انجام مسئولیت‌ها را نشان می‌دهد.	پاسخ‌گویی
چشم‌انداز استراتژیک؛ نگاه سازنده به آینده	آینده‌نگری
منابع، مهارت‌ها، رهبری، دانش هیئت حاکمه	قابلیت‌ها

منبع: پومرانز و دکر^۱ (۲۰۱۷)

توسعه پایدار

توسعه پایدار مفهومی در ادبیات توسعه اقتصادی است که به اهمیت جایگاه حفاظت از منابع طبیعی در توسعه اقتصادی می‌پردازد. این مفهوم زمانی که تضاد رشد اقتصادی و بقای محیط زیست آشکار شد، توسعه یافت و بعد از آن پایداری در مفهوم مدرن آن در برنامه‌های سیاسی و بین‌المللی شکل گرفت (بانسال و سانگ^۲، ۲۰۱۷). پایداری مفهوم گسترده‌ای دارد و محققان علوم مختلف به مفهوم پایداری پرداخته‌اند. اساس مفهوم توسعه پایدار در واقع به مفهوم پایداری مربوط می‌شود. مفهوم پایداری به فرایندی از استمرار، تعادل پویا و بهبود مستمر در داخل یک سیستم اشاره دارد (یوکو، سانبلا و رانتالا^۳، ۲۰۱۹). توسعه پایدار، به معنای توسعه اقتصادی، توسعه اجتماعی و حفاظت از محیط زیست در بستر فرهنگ و در نظر گرفتن رفاه نسل‌های آینده است و نادیده گرفتن هر یک از این ارکان دو رکن دیگر را به زوال می‌کشاند. تأکید بر توسعه و رسیدن به رفاه اقتصادی از طریق تمرکز اصلی بر سرمایه انسانی، مالی و فیزیکی تنها بهره‌برداری ناپایدار و

1. Pomeranz & Decker

2. Bansal & Song

3. Ukko, Saunila & Rantala

کوتاه مدت را نتیجه می‌دهد و فرسایش سرمایه اجتماعی را به همراه دارد (دی‌گایماراس، سورو و جونیور، ۲۰۲۰). واژه توسعه پایدار، تحت تأثیر نظریه‌های مبتنی بر اصول اقتصادی به‌وجود نیامده و شامل مسائل مهمی همچون عدالت اجتماعی بین نسل‌ها است که ابعاد اقتصادی و اجتماعی را دربرمی‌گیرد (فلورینی و پالی، ۲۰۱۸). در واقع، مفهوم توسعه پایدار بر اساس هشپاری انسان به خود و به منابع استوار است که خواهان زندگی پایدار برای تمامی انسان‌هاست. توسعه پایدار به زبان فنی، مسیر توسعه‌ای تعریف می‌شود که در آن بهینه‌سازی رفاه برای نسل امروز، باعث کاهش رفاه آینده نشود. برخی تعاریف دیگر از توسعه پایدار در جدول ۳ آورده شده است.

جدول ۳. تعاریف توسعه پایدار

منبع	تعریف
کمیسون جهانی محیط زیست و توسعه ^۳ (۱۹۸۷)	توسعه پایدار، تأمین نیازهای امروزه انسان بدون به خطر انداختن توانایی تأمین نیازهای نسل آینده تعریف می‌شود.
الکینگتون ^۴ (۲۰۰۶)	توسعه پایدار شامل استانداردهایی است که سیاست‌ها و برنامه‌های حمایت از منابع طبیعی و انسانی را تأیید می‌کند تا برای نسل‌های آینده خطری به‌همراه نداشته باشد.
واس، وربراگن و رایت ^۵ (۲۰۱۰)	توسعه پایدار مفهومی است که بر اساس رفاه غیرنزولی انسان در طول زمان تفسیر شده و شامل مسیر توسعه‌ای است که رفاه مردم را به صورت مستمر بهبود بخشد.
دلال کلایتون و سدلر ^۶ (۲۰۱۴)	توسعه پایدار بقای همه موجودات و رعایت حقوق نسل آینده را دربرمی‌گیرد و شامل هنجارهایی برای مؤسسه‌هایی است که مسئول تحقق این حقوق در سیاست‌ها و قوانین هستند.
ایمران، الام و بیومنت ^۷ (۲۰۱۴)	بر اساس اصل پایداری توسعه پایدار توسعه‌ای است که تمامی منابع را به‌گونه‌ای مورد استفاده قرار دهد تا به نیازهای نسل آینده توجه شود.
یوکو، سانایلا و رانتالا (۲۰۱۹)	توسعه پایدار توسعه‌ای است که به نسل‌های آینده اجازه دهد تا حداقل در سطح رفاه نسل کنونی زندگی کنند.
بیرهوفر ^۸ (۲۰۱۹)	توسعه پایدار نوعی راه‌کار توسعه است که تمامی دارایی‌ها، منابع طبیعی و منابع انسانی از جمله دارایی‌های مادی و فیزیکی را برای افزایش رفاه و توسعه تحت کنترل قرار می‌دهد.

تعاریف متعدد از توسعه پایدار، برگرفته از نظریه‌های متفاوت درباره پایداری است؛ چرا که برخی ثبات منابع و برخی دیگر ثبات تولید و مصرف را پایداری می‌دانند. به‌طور کلی توسعه پایدار، مفهومی تعدیل‌کننده توسعه و رشد در نظر گرفته می‌شود و در مفاهیم مختلف کاربرد متفاوتی دارد. در پژوهش حاضر، تعریف کمیسیون جهانی محیط زیست و توسعه مدنظر قرار گرفته است.

1. De Guimaraes, Severo & Junior
2. Florini & Pauli
3. World Commission on Environment and Development (WCED)
4. Elkington
5. Waas, Verbruggen & Wright
6. Dalal-Clayton & Sadler
7. Imran, Alam & Beaumont
8. Biberhofer

حکمرانی پایدار

در راستای پاسخ به کاستی‌های حکمرانی خوب در تحقق توسعه پایدار، حکمرانی پایدار مورد توجه قرار گرفت. حکمرانی پایدار در مقابل حکمرانی ناپایدار مطرح می‌شود و همراه شدن حکمرانی با توسعه پایدار این واقعیت را مطرح می‌کند که هم بخش خصوصی و هم فعالیت‌های بخش دولتی نیازمند بازنگری و اصلاح می‌باشند (ابراهیم‌پور و روشندل اربطانی، ۱۳۸۷). حکمرانی پایدار به معنای ایجاد تناسب بین سه بخش اجتماعی یعنی بخش‌های دولتی، خصوصی و نهادهای مدنی با تأکید بر مبانی انسان‌شناختی و توسعه پایدار، مبتنی بر پارادایم تفسیرگراست. با توجه به ترکیب دو عبارت حکمرانی و پایداری، می‌توان حکمرانی پایدار را این‌گونه تعریف کرد: حکمرانی به معنی توزیع قدرت میان بخش‌های مختلف اجتماعی و دخالت دادن آنها در سیاست‌گذاری‌های اجتماعی است و پایداری به معنی توسعه متوازن و متناسب در چهار بُعد اقتصادی، اجتماعی، اکولوژیکی و سیاسی می‌باشد. حکمرانی این است که چگونه قوانین، هنجارها، سیاست‌ها و مقررات تولید، تنظیم و پایدار می‌شوند و شامل نقش، مسئولیت، فرایندها، سیاست‌ها، قوانین و مقررات است که روابط بین ذی‌نفعان را هماهنگ، هدایت و کنترل می‌کند (یعقوبی و پورحسن، ۱۴۰۰). حکمرانی شامل این است که چگونه ذی‌نفعان مختلف با یکدیگر درگیر می‌شوند. حکمرانی پایدار تناسب در نهادها و بخش‌های مختلف را شامل می‌شود که ابعاد پایداری را محقق می‌سازد. به‌طور کلی در حکمرانی پایدار، توسعه پدیده چندبعدی تلقی می‌شود که تمامی ذی‌نفعان تعریف‌کننده آن هستند (عیوضی، صالحی و مرزبان، ۱۳۹۶).

توسعه کارآفرینی

توسعه کارآفرینی به دغدغه‌ای اساسی در سطح جهانی تبدیل شده که یکی از دلایل اصلی آن پیشرفت فناوری، اتوماسیون و تحولات جهانی است؛ بنابراین، بسیاری از کشورها در حال انجام طیف وسیعی از ابتکارات برای ترویج کارآفرینی در اقتصاد خود هستند (امجد، رانی و سعتر^۱، ۲۰۲۰). اگر کارآفرینی سیستمی شامل کارآفرینان، نهادها و سیاست‌های دولت تلقی گردد، توسعه کارآفرینی شامل افزایش سطح فعالیت‌های کارآفرینانه می‌باشد و وظیفه دولت‌ها ایجاد محیطی است که فعالیت مستمر کارآفرینان و تلاش برای راه‌اندازی و رشد سازمان‌های موفق را تسهیل نماید. به عبارتی، تمامی فعالیت‌هایی که به ایجاد شرکت، توسعه کسب‌وکار، خوداشتغالی و رشد اقتصاد منجر می‌شود شامل فعالیت‌های توسعه کارآفرینی است (لاندستروم و استیونسون^۲، ۲۰۰۵). سهم بخش کارآفرینی در اشتغال و تولید ناخالص داخلی در حال افزایش است؛ بنابراین دولت‌ها باید محدودیت‌های کارآفرینی را به حداقل برسانند و سیاست‌های حمایتی را به کار گیرند. در مورد سیاست‌های حمایتی دولت، فرض بر این است که دولت منابع مورد نیاز سازمان‌ها را در حد توان فراهم می‌کند (کومار و لیو^۳، ۲۰۱۵). چنین منابعی شامل فراهم کردن محیطی مناسب برای کسب‌وکار است که توسعه کارآفرینی را به همراه دارد. همچنین سیاست‌های دولت شامل اقداماتی می‌باشد که هدف آن تنظیم و بهبود شرایط

1. Amjad, Rani, & Sa'atar
2. Lundstrom & Stevenson
3. Kumar & Liu

شرکت‌های کوچک و متوسط از نظر اشتغال و توسعه کارآفرینی است که زیربنای مسیر حرکت یک جامعه به سمت توسعه را فراهم می‌کند (اوباجی و اولوگو^۱، ۲۰۱۴).

با توجه به موارد مطرح شده در ادبیات، حکمرانی پایدار حکمرانی است که ویژگی‌های حکمرانی خوب را مدنظر قرار دهد، به اصول توسعه پایدار با توجه به مفهوم پایداری، فرایند استمرار، تعادل پویا و بهبود مستمر پایبند باشد و در عین حال منجر به توسعه کارآفرینی و افزایش سطح فعالیت‌های کارآفرینانه گردد. به عبارتی مأموریت حکمرانی پایدار این است که دستیابی به اهداف بلندمدت را در راستای توسعه کارآفرینی و رشد اقتصادی بلندمدت تسهیل و تسریع نماید.

پیشینه تجربی پژوهش

در این بخش به پیشینه پژوهش‌های صورت گرفته در حوزه حکمرانی پایدار در ایران پرداخته شده است. به علت رویکرد جدید پژوهش حاضر و توجه به توسعه کارآفرین محور، مواردی که در پیشینه پژوهش آورده شده است، لزوماً پوشش دهنده تمامی مفاهیم مورد توجه در پژوهش حاضر نخواهد بود؛ اما در به دست آوردن چارچوب می‌تواند مؤثر واقع شود. در تحلیل ساختار حکمرانی مناطق محروم ایران فقدان نظام مدیریت توسعه منطقه‌ای، عدم تعریف نهادهای اجرایی و نظارتی، بی‌توجهی به پتانسیل‌های منطقه‌ای، دانش سرمایه انسانی بومی و توسعه کارآفرینی محلی، چالش‌های اصلی ساختار حکمرانی توسعه منطقه‌ای است و توسعه همکاری برنامه‌ریزان استانی با سایر کنشگران کلیدی، شناسایی نقشه راه توسعه منطقه‌ای، تقویت نقش قانون‌گذاری مجلس، نقش نظارتی سازمان حفاظت از محیط زیست و نقش مشارکتی جوامع محلی از ظرفیت‌های توسعه متوازن توسعه منطقه‌ای در کشور است (خدամردی و حسین‌زاده، ۱۴۰۰). ابعاد حکمرانی خوب (سیاسی، اجتماعی و اقتصادی) بر شاخص‌های توسعه پایدار اثر دارند که در بین این ابعاد، مهم‌ترین و تأثیرگذارترین بُعد حکمرانی، بُعد اجتماعی است که به توسعه پایدار منجر می‌شود (ظهیری، زاینده‌رودی و جلالی، ۱۴۰۰). مدیریت منابع انسانی پایدار نیز با حکمرانی مطلوب در نظام اداری ایران هم‌سو می‌باشد و اقدامات مدیریت منابع انسانی پایدار، رفتارها، مهارت‌ها و نگرش‌های پایدار منابع انسانی در نظام اداری، پتانسیل پایداری سازمانی و افزایش بهره‌وری را در راستای حکمرانی پایدار تقویت می‌کند (جلالی‌فراهانی، موسی‌خانی و الوانی، ۱۴۰۰). به عبارتی حکمرانی پایدار الگویی برای برون رفت از کاستی‌های حکمرانی خوب می‌باشد و برای دستیابی به توسعه به ویژه توسعه اقتصادی، عملیاتی سازی حکمرانی پایدار امری ضروری است (عیوضی، صالحی و مرزبان، ۱۳۹۶).

بررسی پژوهش‌های گذشته نشان می‌دهد که کمتر پژوهشی به بحث نیازهای داخلی کشور، بر اساس افزایش ظرفیت‌های تولید و توسعه اقتصاد کارآفرین محور پرداخته است؛ اما روند مطالعات و نتایج برخی از پژوهش‌های صورت گرفته حاکی از این است که حکمرانی پایدار، توسعه اقتصادی و افزایش بهره‌وری را به همراه خواهد داشت. همان‌طور که بیان شد، موارد مطرح شده لزوماً تمام مفاهیم را پوشش نمی‌دهد؛ اما به پژوهشگر در ارائه مدل کمک می‌کند.

از این جهت که پژوهش حاضر به دنبال ارائه مدل حکمرانی پایدار بر اساس شرایط و اقتضات کشور با رویکرد توسعه کارآفرینی و ارائه مدل بومی است، از روش فراترکیب با استفاده از مقالات داخلی و با نمونه‌های داخلی استفاده شده است. در روش فراترکیب یافته‌های سایر پژوهش‌ها در زمینه حکمرانی پایدار با رویکرد توسعه کارآفرینی به عنوان داده در نظر گرفته شد. تفسیر به‌دست آمده از فراترکیب، برداشت‌هایی است که از بررسی مقالات مرتبط با موضوع به‌دست آمده و چون مقالات مورد بررسی، از مقالات خارجی هم در بحث و نتایج خود استفاده کرده‌اند، در پژوهش حاضر به‌صورت غیرمستقیم، مقالات خارجی و تجربیات جهانی نیز مد نظر قرار گرفته است.

روش پژوهش

پژوهش حاضر کیفی و بر حسب هدف توسعه‌ای - کاربردی است. این پژوهش از نظر گردآوری داده‌ها نیز توصیفی و است و دو مرحله فراترکیب و مصاحبه را دربردارد. در بخش فراترکیب، از روش سندلوسکی و باروسو^۱ (۲۰۰۷) و نمونه‌گیری هدفمند از پایگاه‌های علمی داخلی (مرکز اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی، پایگاه مجله‌های تخصصی نور و بانک اطلاعات نشریه‌های کشور) استفاده شده است. نمونه اولیه، شامل ۱۰۷ منبع در زمینه حکمرانی پایدار، توسعه پایدار، حکمرانی خوب و توسعه کارآفرینی بود که با حذف منابع نامربوط و ارزیابی کیفیت، در نهایت ۱۸ منبع به‌عنوان نمونه نهایی انتخاب شد. عوامل مربوطه با استفاده از این مقالات استخراج شدند و چارچوب اولیه به‌دست آمد. چارچوب اولیه به تأیید ۴ نفر از خبرگان دانشگاهی رسید و از این طریق روایی آن مورد تأیید قرار گرفته است. با توجه به مطالعات انجام شده و عوامل به‌دست آمده در مرحله اول، مصاحبه موردی با رویکردی اکتشافی با مدیران ارشد دولتی و خبرگان حوزه کارآفرینی انجام گرفت. بنا به هدف پژوهش از جهت گردآوری داده‌ها، در مرحله دوم از روش مصاحبه نیمه ساختاریافته استفاده شد و بعد از انجام ۱۲ مصاحبه اشباع نظری حاصل گردید. جهت تجزیه و تحلیل یافته‌های حاصل از مصاحبه نیز، از روش تحلیل محتوای کیفی استفاده شده است.

یافته‌های پژوهش

ویژگی‌های جمعیت‌شناختی مصاحبه‌شونده‌ها در مرحله دوم عبارت است از: ۳ زن و ۹ مرد؛ ۵ نفر در رده سنی ۲۰ تا ۳۵ سال و ۷ نفر در رده سنی ۳۵ تا ۵۵ سال؛ ۴ نفر با تحصیلات کارشناسی ارشد و ۸ نفر دکتری که تمامی آنها از سابقه علمی و اجرایی مرتبط با حوزه مورد مطالعه برخوردار بودند. در مرحله اول با توجه به مطالعه متون و بررسی پژوهش‌های موجود از طریق روش سندلوسکی و باروسو، ۱۸ منبع نهایی یافت شد و با توجه به آن عوامل استخراج گردید و چارچوب اولیه به‌دست آمد. در جدول ۴ عوامل استخراج شده و چارچوب اولیه آورده شده است.

جدول ۴. عوامل مؤثر بر حکمرانی پایدار با رویکرد توسعه کارآفرینی (چارچوب مرحله اول)

عوامل (کدها)	نظر به پرداز
نوسازی بدنه دولت	بازنگری و ایجاد تعادل در توزیع قدرت میان ذی‌نفعان داخلی و خارجی سازمان‌ها (۱۴۰۰)
	نقش حداقلی دولت در سازمان‌ها و توانمندسازی نهادهای مدنی و بخش خصوصی بهرامی، اکبرزاده وشهبابی (۱۳۹۹)
	تقویت نقش هماهنگ کننده و تنظیم‌گر دولت به جای تصدیگری
	ایجاد محیط مساعد حقوقی و اداری جهت ترغیب ذی‌نفعان به همکاری و مشارکت علینی، غفاری و زهیری (۱۳۹۴)
ایجاد زیرساخت‌ها	پاسخ‌گویی اجتماعی و حفظ ثبات اجتماعی در حال و آینده مشیکی و بختیاری (۱۳۹۰)
	استفاده از ظرفیت‌های رسانه ملی جهت تعامل با سایر بخش‌ها ابراهیم‌پور و روشندل اربطانی (۱۳۸۷)
	رفع مقاومت مسئولان در برابر تقویت زیرساخت‌های ارتباطی و اطلاعاتی کندری و محمودی (۱۳۹۸)
	استفاده از منابع محیط طبیعی، شفافیت و مشارکت با ذی‌نفعان عیوضی و همکاران (۱۳۹۶)
جوان‌سازی بدنه دولت	تلاش جهت کاهش شکاف فناوری نسبت به کشورهای توسعه‌یافته شاه‌آبادی و گنجی (۱۳۹۴)
	مدیریت منابع انسانی و حفظ و جذب کارکنان ماهر، بالنگیزه و متعهد در سازمان‌ها جلالی فراهانی، موسی‌خانی و الوانی (۱۴۰۰)
	دارا بودن تفکر سیستمی، نگرش بلندمدت و دوری از تصمیم‌گیری‌های اقتضایی امامی، ربیعی مندجین و اسلامبولچی (۱۳۹۹)
	شناسایی نقشه راه توسعه منطقه‌ای و تقویت نقش قانون‌گذاران خداوردی و حسین زاده (۱۴۰۰)
حذف نهادهای موازی	پاداش و خدایانه (۱۳۹۴)
	حاکمیت قانون، شفافیت، پاسخ‌گویی و کنترل فساد آهنی، موسی‌خانی و نجف‌بیگی (۱۳۹۸)
	ترکیب دولت و بخش خصوصی در پی ایجاد بستری برای بهبود شاخص‌های اقتصادی و اجتماعی شاه‌آبادی و گنجی (۱۳۹۴)
	عدم تجزیه و تحلیل جزیره‌ای شاخص‌های اقتصادی کمیجانی و سلاطین (۱۳۸۸)
ایجاد مزیت رقابتی در سطح بین‌المللی	جولوگیری از گسترش ناموزون بخش دولتی
	سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی از طریق بهبود تخصیص منابع، انتقال تکنولوژی و افزایش ظرفیت تولید سیدنورانی، تاری و محمدپور (۱۳۹۹)
عوامل اقتصادی (اصلاح ساختارهای بانکی)	ظرفیت‌سازی از طریق همکاری با نهادهای بین‌المللی آدینه‌وند و علیان (۱۳۹۵)
	کاهش نابرابری‌های اقتصادی و فاصله طبقاتی از طریق تولید ثروت خسروآبادی، زاینده‌رودی و شکیبایی (۱۳۹۵)
	اصلاح نظام بودجه‌بندی و مدیریت ذی‌نفعان مقیمی، پورعزت و دانایی‌فرد (۱۳۹۵)
	بازنگری در نحوه درآمدهای مالیاتی دولت، نرخ تورم و بیکاری مرادی و سلمان‌پور (۱۳۹۶)

در مرحله بعد گزاره‌های استخراجی از مصاحبه‌ها به صورت مفهومی کدگذاری شدند، برخی از گزاره‌ها در جدول ۵

آورده شده است.

جدول ۵. گزاره‌های مفهومی

کد مصاحبه‌شونده	گزاره‌های مفهومی
Q۱	«... اقتصاد ایران بانک‌محور است و هر مدل ضعف و کاستی که در عملکرد بانک‌ها وجود دارد بر شرایط اقتصادی کشور تأثیر منفی دارد...»
Q۲	«... وقتی سازمان‌ها مجبور باشند برای پیشبرد فرایندهایشان از چندین نهاد مصوبه بگیرند، این برای سازمان‌ها هزینه‌زا است و شفافیت هم ایجاد نمی‌شود...»
Q۳	«... اگر مداخلات دولت در فضای اقتصادی کاهش یابد، نظام رفاهی بیشتر می‌شود و می‌توان گفت از این راه می‌توان بحران اقتصادی را مدیریت کرد...»

کدگذاری محوری و باز پژوهش در جدولی مشابه جدول ۵ براساس گزاره‌های کلامی صورت گرفت، سپس کدگذاری نهایی انجام پذیرفت. جدول ۶ چارچوب نهایی استخراج شده را نشان می‌دهد.

جدول ۶. عوامل و مؤلفه‌های مؤثر بر حکمرانی پایدار با رویکرد توسعه کارآفرینی

مقوله اصلی	کدگذاری ثانویه	کدگذاری باز
سطح کسب‌وکار/ سازمان	جوان‌سازی بدنه دولت	<ul style="list-style-type: none"> - ساختاردهی مجدد به فرایندها در راستای حذف فرایندهای غیرضروری - کاهش چرخه زمانی فعالیت‌ها در سازمان‌های دولتی و خصوصی - اصلاح فرایندهای زائد موجود و توسعه فرایندهای کاری جدید جهت شناسایی و بهره‌برداری از فرصت‌ها - آموزش و ارتقای مهارت‌های کارکنان جهت پذیرش تکنولوژی - اهرم‌سازی قابلیت‌های فعلی و نقاط قوت سازمان به منظور افزایش مزیت‌ها - گسترش حوزه فعالیت در قسمت‌های جدید زنجیره ارزش - افزایش تطابق‌پذیری با نیازها از طریق عملیاتی‌سازی فرایند نوآوری باز
	حذف نهادهای موازی	<ul style="list-style-type: none"> - جلوگیری از رشد بی‌رویه واحدها و طراحی ساختار سازمانی براساس نیازهای واقعی سازمان - جابه‌جایی کارمندان، رفع تداخل وظایف و فعالیت‌های آنها - ادغام واحدهای مشابه برای افزایش کارآمدی و روان‌سازی فعالیت‌ها - ایجاد فرهنگ خودکنترلی در سازمان و کاهش حیطه نظارت مدیران واحدهای مختلف - بررسی مستمر ساختار سازمانی و تطبیق ساختار با تغییرات محیطی - بررسی انطباق فعالیت‌ها با اهداف و استراتژی‌های سازمان - بررسی مستمر وظایف عملیاتی واحدهای مختلف و کنترل و اصلاح فعالیت‌ها - از بین بردن فرهنگ مدیریتی دیکتاتوری در بین مدیران ارشد
	نوسازی بدنه دولت	<ul style="list-style-type: none"> - تغییر کامل روش‌های سنتی انجام کار در ادارات - ایجاد کارگروه‌های علمی برای جمع‌آوری اطلاعات محیط و استفاده از یافته‌ها در تغییر دادن فرایندهای سنتی - شناسایی ظرفیت‌های سازمان‌های مختلف و اصلاح و به‌روزرسانی آن - افزایش روحیه ریسک‌پذیری در مدیران ارشد و میانی برای عملیاتی‌سازی تغییرات گسترده - استانداردسازی فرایندهای سازمانی و کنترل فرایندها با رویکرد ایجاد شفافیت سازمانی - در نظر گرفتن کارایی بلندمدت سازمان‌های دولتی و در عین حال توجه به برنامه‌های میان‌مدت - ارزیابی و پایش مستمر فعالیت‌های سازمان و مقایسه با دیگر سازمان‌های موفق - شناسایی و درک نیازهای ذی‌نفعان سازمان و به‌روزرسانی خدمات و فعالیت‌ها

ادامه جدول ۶

مقوله اصلی	کدگذاری ثانویه	کدگذاری باز
رقابت	عوامل اقتصادی (اصلاح ساختارهای بانکی)	<ul style="list-style-type: none"> - جلوگیری از بانک‌محور شدن سازمان‌های دولتی - تدوین برنامه جهت کاهش تأثیر عملکرد بانک‌ها بر وضعیت اقتصادی - اصلاح الگوی سرمایه‌گذاری‌های خرد و بی‌هدف مردم - بازنگری در سیستم بانک مرکزی جهت ارائه تسهیلات کم‌بهره به افراد توانمند کارآفرین - کاهش وابستگی درآمدی بانک‌ها به کارمزد - افزایش درآمد بانک از طریق سرمایه‌گذاری بر فناوری و منابع انسانی - جمع‌آوری تخصص‌های مختلف شرکت‌های بانکی تحت یک ساختار مدیریت واحد - کاهش تعداد شعب بانک‌ها در راستای کاهش هزینه‌های عملیاتی - رفع تعارض منافع بانک‌ها با مشتریان از طریق جداسازی فعالیت‌های سرمایه‌گذاری و فعالیت‌های اعتباری - عدم بنگاهداری بانک‌ها و تفکیک حوزه سرمایه‌گذاری بانک - اخذ مالیات از سرمایه غیرمولد جهت جلوگیری از فعالیت‌های سوداگرانه
	ایجاد زیرساخت‌ها (سخت‌افزاری، نرم‌افزاری)	<ul style="list-style-type: none"> - وجود امکانات و الزامات اطلاع‌رسانی و دسترسی سریع به آنها - افزایش کیفیت بسترسازی شبکه اطلاع‌رسانی - دسترسی سریع به مراکز مرتبط و مکمل فعالیت‌های سازمان - توسعه زیرساخت‌های انرژی مرتبط با فعالیت - تجانس و هم‌بستگی فعالیت‌های سازمان با محیط فیزیکی - ترویج شبکه‌های ارتباطی میان سازمان‌های دولتی و مؤسسه‌های تحقیقاتی
سطح بین‌المللی	ایجاد مزیت رقابتی بین‌المللی	<ul style="list-style-type: none"> - توسعه خوشه‌های صنعتی با استفاده از رویکردی بازخوردی و پویا - پایین آوردن هزینه‌ها از طریق فناوری، هوش تجاری و نوآوری - ارائه آموزش‌های لازم جهت تقویت استانداردهای سازمان در سطح بین‌المللی - افزایش هدفمند نرخ ارز واقعی در راستای افزایش تقاضا - انجام اصلاحات ساختاری در راستای افزایش ثبات اقتصاد کلان در سطح جهانی - برنامه‌ریزی دقیق و منظم جهت درک فرصت‌های بین‌المللی و استفاده از آنها - تقویت توانمندی‌های داخلی باتوجه به موقعیت خارجی - افزایش ارتباطات سازمانی و شبکه‌های کسب‌وکار بین‌المللی
	نفوذ در بازارهای بین‌المللی	<ul style="list-style-type: none"> - رشد اقتصاد داخلی جهت جذب تقاضا و ایجاد بنگاه بین‌المللی - ارتقای ظرفیت تولید و فعالیت‌های تحقیق و توسعه - بیمه ریسک سیاسی سرمایه‌گذاری - کاهش مالیات و معافیت گمرکی در سرمایه‌گذاری‌های استراتژیک - گرایش استراتژیک سازمان‌ها برای بهره‌برداری از فرصت‌های کارآفرینی بین‌المللی - ایجاد شعبه برون مرزی سازمانی - ایجاد قوانین و مقررات حمایت‌کننده برای بین‌المللی شدن فعالیت‌های سازمان - حمایت از سرمایه‌گذاری‌های فناورانه

نتیجه‌گیری و پیشنهادها

توسعه کارآفرینی و ایجاد بستر مناسب برای توسعه اقتصادی، اجتماعی و سیاسی از ابزار پیشرفت کشورها، به‌ویژه کشورهای در حال توسعه است. توسعه کشورها به میزان فعالیت کارآفرینانه وابسته است و کارآفرینی در بسیاری از

مکاتب اقتصادی، به عنوان مهم ترین عامل توسعه یافتگی نام برده می شود که بسیاری از کشورهای توسعه یافته و برخی از کشورهای در حال توسعه به آن توجه دارند. از سوی دیگر چگونگی حکمرانی از جمله عواملی است که بر فعالیت های کارآفرینانه اثرگذار است و حکمرانی پایدار می تواند بستر ساز و تسهیل کننده فعالیت های کارآفرینانه باشد؛ با توجه به اهمیت رشد اقتصادی که با افزایش رفاه اجتماعی و توسعه سیاسی همراه است و همچنین اهمیت داشتن چگونگی حکمرانی جهت تحقق بخشیدن به توسعه پایدار در راستای توسعه کارآفرینی، هدف از مطالعه حاضر ارائه چارچوبی برای حکمرانی پایدار با رویکرد توسعه کارآفرینی است. اکثر پژوهش ها به ظرفیت های رشد کارآفرینی توجه دارند، ولی در واقعیت یک تعامل دوسویه و مکمل در جهت توسعه کارآفرینی و حکمرانی پایدار وجود خواهد داشت؛ حال آنکه پژوهش انجام شده درصدد ارائه مدلی موفق برای کشور است تا با استفاده از فراترکیب، یک نگاه فراگیر در سطوح مختلف داشته باشد. در مرحله اول گردآوری داده ها با استفاده از روش فراترکیب، چارچوب اولیه به دست آمد، سپس با تحلیل محتوای متون حاصل از مصاحبه، چارچوب نهایی پژوهش استخراج گردید. بر این اساس، ۷ مؤلفه در قالب ۵۶ شاخص شناسایی گردید که در سه سطح کسب و کار، ملی و بین المللی طبقه بندی شدند. در سطح کسب و کار مؤلفه های استخراج شده عبارتند از: جوان سازی بدنه دولت، حذف نهادهای موازی و نوسازی بدنه دولت. در سطح ملی مؤلفه های عوامل اقتصادی (اصلاح ساختارهای بانکی) و ایجاد زیرساخت های سخت افزاری و نرم افزاری و ایجاد مزیت رقابتی بین المللی تشکیل دهنده حکمرانی پایدار با رویکرد توسعه کارآفرینی می باشند. در واقع دستاوردهای پژوهش حاکی از آن است که همه بخش های بین المللی، ملی و کسب و کار مکمل هم هستند و به صورت توأمان به یکدیگر کمک خواهند کرد. شکل ۱ سطوح تشکیل دهنده حکمرانی پایدار را نشان می دهد.

شکل ۱. سطوح تشکیل دهنده حکمرانی پایدار

جوان سازی بدنه دولت از جمله زیرساخت های اساسی و بستر شکل گیری حکمرانی پایدار در راستای توسعه کارآفرینی است. با جوان سازی بدنه دولت، فرایندهای زائد موجود در سازمان ها اصلاح می گردد و فرایندهای کاری جدید

توسعه می‌یابد. در واقع با حذف فرایندهای غیرضروری، فرایندها ساختار جدید پیدا می‌کنند. جوان‌سازی بدنه دولت کاهش زمان انجام فعالیت‌ها در سازمان‌های دولتی را نیز به همراه دارد که این عامل می‌تواند زمینه‌ای جهت گسترش فعالیت‌های سازمان در قسمت‌های جدید زنجیره ارزش باشد. حذف نهادهای موازی، دیگر مؤلفه شناسایی شده در سطح کسب‌وکار است. برای تحقق این عامل نیز باید نیازهای واقعی سازمان شناسایی گردد و طراحی ساختار بر اساس نیازهای واقعی سازمان صورت گیرد. همچنین برای افزایش کارآمدی و روان‌سازی فعالیت‌ها، ادغام واحدهای مشابه مورد نیاز است که این عامل، جابه‌جایی کارمندان و رفع تداخل وظایف آنها را به همراه دارد. با گذشت زمان ممکن است نهادهای موازی دیگری شکل گیرد، برای جلوگیری از موازی‌کاری ضروری است ساختار سازمانی به صورت مستمر بررسی گردد تا با تغییرات انطباق پیدا کند. نوسازی بدنه دولت دیگر عامل سطح کسب‌وکار می‌باشد. تفاوت این بخش با جوان‌سازی بدنه دولت این است که در بخش جوان‌سازی زیرساخت‌های لازم جهت فعالیت‌ها وجود دارد، اما اصلاحات فرایندی مورد نیاز است؛ اما در نوسازی بدنه دولت تغییرات بنیادی‌تری شکل می‌گیرد و تغییر کامل روش‌های انجام کار مدنظر است. نوسازی بدنه دولت ریسک زیادی دارد؛ بنابراین برای عملیاتی‌سازی تغییرات گسترده، افزایش روحیه ریسک‌پذیری در مدیران ارشد و میانی الزامی است. نوسازی با شناسایی ظرفیت‌های سازمان همراه است و کارایی بلندمدت سازمان‌ها را به همراه خواهد داشت. عوامل اقتصادی (اصلاح ساختارهای بانکی) یکی از مؤلفه‌های ایجاد حکمرانی پایدار با رویکرد توسعه کارآفرینی در سطح ملی است. سازمان‌های دولتی بانک محور هستند و ضروری است که برنامه‌ای جهت کاهش تأثیر عملکرد بانک‌ها بر وضعیت اقتصادی و سازمان‌ها اتخاذ گردد. همچنین اگر درآمدهای بانک از طریق سرمایه‌گذاری بر فناوری و منابع انسانی باشد و بانک به‌عنوان بنگاه اقتصادی مدنظر نباشد؛ وابستگی درآمدهای بانک‌ها به کارمزدها کمتر شده و می‌توانند تسهیلات کم‌بهره به کارآفرینان ارائه دهند. ایجاد زیرساخت‌های سخت‌افزاری و نرم‌افزاری دیگر عامل استخراج شده در سطح ملی است. ایجاد شبکه‌های ارتباطی میان سازمان‌های دولتی و مؤسسه‌های تحقیقاتی، هم‌بستگی فعالیت‌های سازمان با محیط فیزیکی، توسعه زیرساخت‌های انرژی مرتبط با فعالیت و دسترسی سریع به مراکز مرتبط و مکمل فعالیت‌های سازمان از جمله شاخص‌های تشکیل‌دهنده زیرساخت‌های سخت‌افزاری و نرم‌افزاری در سطح ملی است. ایجاد مزیت رقابتی بین‌المللی و نفوذ در بازارهای بین‌المللی، مؤلفه‌های سطح بین‌المللی حکمرانی پایدار هستند؛ ایجاد مزیت رقابتی بین‌المللی از طریق تقویت استانداردها در سطح جهانی صورت می‌گیرد، بنابراین ضروری است که سازمان‌ها آموزش‌های لازم را جهت تقویت استانداردهای خود در سطح بین‌المللی داشته باشند. همچنین لازم است که اصلاحات ساختاری در راستای افزایش ثبات اقتصاد کلان در سطح جهانی صورت گیرد و توانمندی‌های داخلی با توجه به موقعیت‌ها و فرصت‌های خارجی تقویت گردد.

به‌طور کلی می‌توان نتیجه گرفت که در ایجاد حکمرانی پایدار با رویکرد توسعه کارآفرینی، مؤلفه‌های سطح کسب‌وکار، سطح ملی و سطح بین‌المللی باید به صورت توأمان مدنظر قرار گیرند و مؤلفه‌های سطح کسب‌وکار و سطح ملی زمینه‌ساز و تسهیل‌کننده مؤلفه‌های سطح بین‌المللی می‌باشند؛ به‌عنوان مثال اگر در سطح ملی به عوامل اقتصادی توجه شود و زیرساخت‌های سخت‌افزاری و نرم‌افزاری لازم شکل گیرد؛ ثبات اقتصادی در سطح کلان ایجاد شده و مزیت

رقابتی در سطح بین‌المللی را نیز به‌همراه خواهد داشت. همچنین برای نفوذ در بازارهای بین‌المللی باید اقتصاد داخلی رشد کرده تا تقاضا در سطح بین‌الملل ایجاد گردد و بنگاه بین‌المللی شکل گیرد. به عبارتی مؤلفه‌های سطح کسب‌وکار، ملی و بین‌المللی در کنار هم حکمرانی پایدار با رویکرد توسعه کارآفرینی را به‌همراه خواهد داشت و به توسعه اقتصادی، اجتماعی و سیاسی منجر خواهد شد.

منابع

- آدینه‌وند، علی‌اصغر؛ علیان، مهدی (۱۳۹۵). حکمرانی خوب شهری در ایران: اولویت‌بندی مؤلفه‌ها و معرفه‌ها. *فصلنامه علمی راهبرد، ۲۵(۴)*، ۳۲-۵۱.
- آهنی، منا؛ موسی خانی، مرتضی؛ نجف بیگی، رضا؛ افشارکاظمی، محمدعلی (۱۳۹۸). تحلیل خوشه‌ای جایگاه ایران در جهان و روندهای آتی مبتنی بر مؤلفه‌های حکمرانی خوب. *آینده‌پژوهی مدیریت، ۳۰(۱)*، ۹۹-۱۱۸.
- ابراهیم‌پور، حبیب؛ روشندل اربطانی، طاهر (۱۳۸۷). بررسی جایگاه رسانه ملی در الگوی حکمرانی پایداری در ایران. *مدیریت دولتی، ۱(۱)*، ۲۷-۴۳.
- امامی، علیرضا؛ ربیعی مندجین، محمدرضا؛ اسلامبولچی، علیرضا؛ شمس، مجید (۱۳۹۹). سنجش تفکر استراتژیک تدوین‌کنندگان خط‌مشی درآمدهای پایدار شهرداری‌های میانه با رویکرد حکمرانی خوب در افق ۱۴۰۴. *فصلنامه اندازه‌گیری تربیتی، ۱۰(۴۰)*، ۱۳۷-۱۷۰.
- بهرامی، محمدباقر؛ اکبرزاده، فریدون؛ شهابی، روح‌اله؛ جلال‌پور، شیوا (۱۳۹۹). حاکمیت قانون و پیامدهای حقوقی حکمرانی خوب در ایران. *فصلنامه پژوهش‌های سیاسی جهان اسلام، ۱۰(۱)*، ۲۹-۴۷.
- پاداش، حمید؛ خداپناه، بهمن (۱۳۹۴). برآورد تأثیر شاخص‌های حکمرانی خوب بر اقتصاد دانش بنیان در کشورهای منتخب. *فصلنامه برنامه ریزی و بودجه، ۲۰(۳)*، ۱۶۵-۱۸۷.
- جلالی فراهانی، علیرضا؛ موسی خانی، مرتضی؛ الوانی، سید مهدی؛ کاظمی، ابوالفضل (۱۴۰۰). طراحی الگوی مدیریت منابع انسانی پایدار هم‌سو با حکمرانی مطلوب پایدار در نظام اداری ایران. *فصلنامه مدیریت منابع در نیروی انتظامی، ۱۴۰۰(۱)*، ۹۱-۱۲۸.
- خدامرادی، طیبیه؛ حسین زاده، مهناز (۱۴۰۰). بررسی ساختار حکمرانی توسعه پایدار مناطق محروم ایران با استفاده از تحلیل شبکه‌های اجتماعی. *فصلنامه سیاست‌گذاری عمومی، ۷(۳)*، ۹۹-۱۱۵.
- خسرو آبادی، محمد؛ زاینده‌رودی، محسن؛ شکیبایی، علیرضا (۱۳۹۵). رابطه حکمرانی خوب با نابرابری درآمدی در کشورهای منتخب جنوب غربی آسیا و کشورهای عضو سازمان همکاری اقتصادی و توسعه. *رفاه اجتماعی، ۱۶(۶۱)*، ۱۵۹-۱۸۵.
- سید نورانی، محمدرضا؛ تازی، فتح‌اله؛ محمدپور، حسن (۱۳۹۹). تأثیر سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی و حکمرانی خوب بر اشتغال در کشورهای در حال توسعه. *فصلنامه علمی - پژوهشی اقتصاد و مدیریت شهری، ۸(۳۱)*، ۲۱-۳۴.
- شاه آبادی، ابوالفضل؛ گنجی، مهسا (۱۳۹۴). تأثیر حکمرانی خوب بر آزادی اقتصادی کشورهای منتخب منطقه منا. *اقتصاد و توسعه منطقه‌ای، ۲۲(۹)*، ۲۴۶-۲۸۸.

- شمسینی غیاثوند، حسن؛ یوسفی ثابت، حسین (۱۴۰۰). بررسی تأثیر کرونا بر حکمرانی خوب با تأکید بر شفافیت. فصلنامه تخصصی علوم سیاسی، ۱۷(۵۵)، ۱۱۷-۱۳۷.
- ظهیری، مناحی؛ زاینده رودی، محسن؛ جلالی، سید عبدالمجید (۱۴۰۰). بررسی تأثیر ابعاد حکمرانی خوب بر شاخص توسعه پایدار ایران. پژوهشنامه اقتصاد کلان، ۳(۱)، ۲۷-۴۵.
- علی عسکری، محمدرضا؛ عزیزی، شهریار؛ حاجی پور، بهمن (۱۳۹۸). طراحی و تبیین الگوی توسعه کارآفرینی در فضای مجازی ایران با تأکید بر سیاست‌های اقتصاد مقاومتی. مطالعات راهبردی بسیج، ۲۱(۸۱)، ۱۰۴-۱۳۶.
- علینی، محمد؛ غفاری، غلامرضا؛ زهیری، علیرضا (۱۳۹۴). مبانی دینی سرمایه اجتماعی و نسبت آن با حکمرانی خوب. فصلنامه علمی پژوهشی علوم سیاسی، ۱۷(۶۷)، ۱۳۳-۱۶۶.
- عیوضی، محمدرحیم؛ صالحی، معصومه؛ مرزبان، نازنین (۱۳۹۶). از بررسی حکمرانی خوب تا الگوی حکمرانی پایدار. فصلنامه علمی راهبرد، ۲۶(۴)، ۲-۳۴.
- کمیجانی، اکبر؛ سلاطین، پروانه (۱۳۸۸). تأثیر حکمرانی خوب بر رشد اقتصادی در گروه کشورهای منتخب OPEC و OECD. فصلنامه علمی مدل‌سازی اقتصادی، ۲(۶)، ۱-۲۴.
- کندری، نرگس؛ محمودی، جعفر (۱۳۹۸). ارائه چارچوبی مفهومی برای بررسی تأثیر شاخص‌های حکمرانی الکترونیکی بر توسعه انسانی پایدار. اندیشه مدیریت راهبردی (اندیشه مدیریت)، ۱۳(۲)، ۲۷۷-۳۰۲.
- مرادی، مهدی؛ سلمان پور، علی (۱۳۹۶). تأثیر حکمرانی خوب بر توزیع درآمد در کشورهای منتخب عضو سازمان همکاری اسلامی. دو فصلنامه جامعه‌شناسی نهادهای اجتماعی، ۴(۱۰)، ۳۳-۵۹.
- مشبکی، اصغر؛ بختیاری، حسین (۱۳۹۰). بررسی مسئولیت اجتماعی سازمانی در رسانه ملی. پژوهش‌های ارتباطی، ۱۸(۶۶)، ۱۷۷-۲۰۸.
- مقیمی، سید محمد؛ پورعزت، علی اصغر؛ دانایی فرد، حسن؛ احمدی، حیدر (۱۳۹۵). تبیین عناصر حکمرانی خوب در سیاست‌گذاری نظام بودجه‌ریزی کشور. مطالعات راهبردی سیاست‌گذاری عمومی، ۶(۲۱)، ۳۱-۵۲.
- یعقوبی، نورمحمد؛ پورحسن، ریحانه (۱۴۰۰). ارزیابی وضعیت مؤلفه‌های ساختاری حکمرانی خوب در آموزش عالی. فصلنامه حکمرانی و توسعه، ۲(۱)، ۸۹-۱۰۳.

References

- Abe, T. (2010). Beyond the Moral Panic: The Good Governance Option to Youth Socio-Economic Empowerment in Nigeria. *International Journal of Administrative Studies and Research*, 1(2), 16-16.
- Acemoglu, D., Robinson, J. A., & Verdier, T. (2012). Can't we all be more like Scandinavians? Asymmetric growth and institutions in an interdependent world (No. w18441). *National Bureau of Economic Research. Working Paper*, 18441. DOI 10.3386/w18441

- Adinevand, A. & Alian, M. (2017). Good Urban Governance: The Prioritization of Components and Indicators. *Strategy*, 25(4), 32-51. (in Persian)
- Ahani, M., Mosakhani, M., Najafbeigi, R., Afsharkazemi, M. (2019). Cluster Analysis of Iran's Position in the World and Future Trends Based on Good Governance Components. *Future study Management*, 30(116), 99-118. (in Persian)
- Aliaskari, M., Azizi, S., Hajipour, B. (2020). Designing and explaining the entrepreneurship development pattern in Iran's cyberspace with emphasis on resilient economy policies. *Basij Strategic Studies*, 21(81), 104-136. (in Persian)
- Alina, V., Florin, C., & Nicoleta-Claudia, M. (2021). The Impact of Good Governance on Entrepreneurship in Terms of Sustainable Development. In *Contemporary Issues in Social Science*. Emerald Publishing Limited. Bingley, 307-325.
- Alini, M., Ghafari, G., Zahiri, A. (2015). Religious Foundations of Social Investment and its Relationship with Favorable Ruling. *Political Science*, 17(67), 133-166. (in Persian)
- Amjad, T., Rani, S. H. B. A., & Sa'atar, S. B. (2020). Entrepreneurship development and pedagogical gaps in entrepreneurial marketing education. *The International Journal of Management Education*, 18(2), 100379.
- Bahrami, M. B., Akbarzadeh, F., Shahabi, R. & Jalalpour, S. (2020). The rule of law and the legal consequences of good governance in Iran. *Quarterly Journal of Political Research in Islamic World*, 10(4), 29-47. (in Persian)
- Bansal, P., & Song, H. C. (2017). Similar but not the same: Differentiating corporate sustainability from corporate responsibility. *Academy of Management Annals*, 11(1), 105-149.
- Biberhofer, P. (2019). *The economization of education and the implications of the quasi-commodification of knowledge on higher education for sustainable development*.
- Dalal-Clayton, B., & Sadler, B. (2014). Sustainability appraisal. *A source book and reference guide to international experience*. London.
- De Guimarães, J. C. F., Severo, E. A., Júnior, L. A. F., Da Costa, W. P. L. B., & Salmoria, F. T. (2020). Governance and quality of life in smart cities: Towards sustainable development goals. *Journal of Cleaner Production*, 253, 119926.
- Dima, B., Lobonț, O. R., & Moldovan, N. C. (2016). Does the quality of public policies and institutions matter for entrepreneurial activity? Evidences from the European Union's Member States. *Panoeconomicus*, 63(4), 425-439.
- Ebrahimpoor, H., Roshandel, T. (2008). Explaining the Role of the National Media (IRIB) in Sustainability Governance Model in Iran. *Journal of Public Administration*, 1(1), 27-43. (in Persian)
- Elkington, J. (2006). Governance for sustainability. *Corporate Governance: an International Review*, 14(6), 522-529.

- Emami, A., Rabiei, M., Eslambulchi, A., Shams, M. (2020). Measuring the Strategic Thinking of Medium-Term Sustainable Revenue Policy Developers with Good Governance Approach in Horizon (1404). *Quarterly of Educational Measurement*, 10(40), 137-170. (in Persian)
- Eyvazi, M., Salehi, M., Marzban, N. (2018). A Search for Good Governance: the Sustainable Governance Model. *Strategy*, 26(4), 2-34. (in Persian)
- Florini, A., & Pauli, M. (2018). Collaborative governance for the sustainable development goals. *Asia & the Pacific Policy Studies*, 5(3), 583-598.
- Imran, S., Alam, K., & Beaumont, N. (2014). Reinterpreting the definition of sustainable development for a more ecocentric reorientation. *Sustainable Development*, 22(2), 134-144.
- Jalali Farahani, A., Mousakhani, M., Alvani, S., Kazemi, A. (2021). Designing a Sustainable Human Resource Management Model in Line With Sustainable Good Governance in the Iranian Administrative System. *Resource Management in Police Journal of the Management Dept*, 1400(1), 91-128. (in Persian)
- Kagundu, P. (2016). *The Quality of Governance, Composition of public Expenditures, and Economic Growth: An Empirical Analysis*. Dissertation, Georgia State University.
- Kandari, N., Mahmoudi, J. (2019). Presenting framework for investigating effects of e-governance indicators on sustainable human development, *Strategic Management Thought*, 13(2), 277-302. (in Persian)
- Keping, Y. (2018). Governance and good governance: A new framework for political analysis. *Fudan Journal of the Humanities and Social Sciences*, 11(1), 1-8.
- Khodamoradi, T., Hosseinzadeh, M. (2021). Analyzing the governance structure of sustainable development in deprived areas using social network analysis. *Public Policy*, 7(3), 99-115. (in Persian)
- Khosroabad, M., Zayanderoodi, M. & Shakibae, A. (2016). The Effect of Good Governance Indicators on Income Inequality Selected Countries Southwest Asia and the Countries of the Organization for Economic Cooperation and Development. *Social Welfare*, 16 (61), 159-185. (in Persian)
- Komeijani, A., Salatin, P. (2009). Effects of Good Governance on Economic Growth in the Selected Countries of OPEC and OECD. *Economical Modeling*, 2(6), 1-24. (in Persian)
- Kumar, S., & Liu, D. (2015). Impact of globalisation on entrepreneurial enterprises in the world markets. *International Journal of Management and Enterprise Development*, 2(1), 46-64.
- Lundström, A., & Stevenson, L. (2005). *Entrepreneurship policy: Theory and practice* (Vol. 9). New York: Springer.
- Méndez-Picazo, M. T., Galindo-Martín, M. Á., & Ribeiro-Soriano, D. (2012). Governance, entrepreneurship and economic growth. *Entrepreneurship & Regional Development*, 24(9-10), 865-877.

- Moghim, M., Poorezat, A., Danaeifard, H., Ahmadi, H. (2017). Describing Elements of Good Governance in Policy Making of Budgeting System in Iran. *Strategic Studies of public policy*, 6(21), 31-52. (in Persian)
- Moradi, M., Salmanpour, A. (2018). The effect of good governance on income distribution in a selected group of Organization of Islamic Countries (OIC). *Journal of Sociology of Social Institutions*, 4(10), 33-59. (in Persian)
- Moshabbeki, A., Bakhtiyari, H. (2011). Examining Organizational Social Responsibility in National Media. *Communication Research*, 18(66), 177-208. (in Persian)
- Obaji, N. O., & Olugu, M. U. (2014). The role of government policy in entrepreneurship development. *Science Journal of Business and Management*, 2(4), 109-115.
- Odenthal, J., Takes, R., & Friedl, P. (2016). Plasticity of tumor cell invasion: governance by growth factors and cytokines. *Carcinogenesis*, 37(12), 1117-1128.
- Padash-Zive H, Khodapanah B (2015). An Estimation of the Impact of Good Governance Indicators on Knowledge-based Economy in Selected Countries. *JPBUD*, 20(3), 165-187. (in Persian)
- Pomeranz, E. F., & Decker, D. J. (2017). *Resident Perceptions of Good Governance for Community-Based Deer Management in Trumansburg and Cayuga Heights*, New York.
- Potter, D. (2000). Democratization, good governance and development. *Poverty and development: into the*, 21, 365-382.
- Raszkowski, A., & Bartniczka, B. (2018). Towards sustainable regional development: economy, society, environment, good governance based on the example of Polish regions. *Transformations in Business & Economics*, 17(2), 28-41.
- Sandelowski, M., & Barroso, M. (2007). *Handbook for synthesizing qualitative research*. New York: Springer.
- Syednoorani, M., Tari, F. & Mohammadpoor, H. (2020). The Impact of Foreign Direct Investment and Good Governance on Employment in Developing Countries, *Journal of Urban Economics and Management*, 8 (31), 21-34. (in Persian)
- Shahabadi, A., Ganji, M. (2015). Impact of Good Governance on Economic Freedom in MENA Countries. *Journal of Economics and Regional Development*, 22(9), 246-288. (in Persian)
- Shamsini Ghiyasvand, H., Yousefi Sabet, H. (2021). A review of Corona's commentary on Good governance with an emphasis on transparency. *Political Science Quarterly*, 17(55), 117-137. (in Persian)
- Towah, W. (2019). *The Impact of Good Governance and Stability on Sustainable Development in Ghana*. Doctoral dissertation, Walden University.
- Ukko, J., Saunila, M., Rantala, T., & Havukainen, J. (2019). Sustainable development: Implications and definition for open sustainability. *Sustainable Development*, 27(3), 321-336.

Waas, T., Verbruggen, A., & Wright, T. (2010). University research for sustainable development: definition and characteristics explored. *Journal of cleaner production*, 18(7), 629-636.

WCED (1987). *Our Common Future*, Oxford University Press, Oxford, U.K.

Yaghoubi, N., Pourhassan, R. (2021). Assessing the Status of Structural Components of Good Governance in Higher Education. *Governance and Development*, 2(1), 89-103. (in Persian)

Zahiri, M., Zaianderoodi, M., Jalaee, S. (2021). Investigating the Effect of Good Governance Dimensions on the Sustainable Development Index of Iran. *Macroeconomics Research Letter*, 15(30), 210-231. (in Persian)

